

Marmara Finansal Okuryazarlık Tutum ve Davranış Ölçeği

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Marmara Finansal Okuryazarlık Tutum ve Davranış Ölçeği*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=25589>

Özet

Marmara Finansal Okuryazarlık Tutum ve Davranış Ölçeği, Lütfullah Çelikten ve M. C. Doğan tarafından 2020 yılında geliştirilmiş bir psikometrik araçtır. Ölçek, bireylerin **finansal okuryazarlık** düzeylerini, özellikle bu alandaki tutumları ve fiili davranışları ölçmek amacıyla tasarlanmıştır. Geliştirme çalışması sonucunda, 21 maddeden ve 5 faktörden oluşan geçerli ve güvenilir bir yapı elde edilmiştir. Bu ölçek, Türkiye bağlamında finansal eğitim ve davranış araştırmalarına önemli bir katkı sağlamaktadır.

Anahtar Kelimeler

Finansal okuryazarlık, tutum, davranış, psikometrik, ölçek geliştirme, Likert.

Yazarlar

Lütfullah ÇELİKTEN, M. C. Doğan.

Amaç

Ölçeğin temel amacı, bireylerin **finansal okuryazarlık** seviyelerine ilişkin hem tutumsal hem de davranışsal boyutlardaki eğilimlerini bilimsel ve güvenilir bir şekilde ölçmektir. Geliştirme çalışması, mevcut finansal okuryazarlık araçlarındaki kültürel ve dilsel adaptasyon eksikliklerini gidermeyi ve Türkiye nüfusunun finansal yeterliliğini değerlendirmek için standart bir araç sunmayı hedeflemiştir. Bu araç, akademik araştırmalara ve eğitimcilere, katılımcıların finansal kararları etkileyen temel psikolojik yapıları belirlemede yardımcı olmayı amaçlamaktadır.

Yapı

Marmara Finansal Okuryazarlık Tutum ve Davranış Ölçeği, finansal okuryazarlığın iki temel psikolojik yapıya, yani **tutum** ve **davranış** boyutlarına ölçmek üzere tasarlanmıştır. Bu çok boyutlu yapı, bireylerin para yönetimine, tasarrufa, bütçelemeye, borçlanmaya ve geleceğe yönelik finansal planlama yapmaya dair inançları ve eylemlerini kapsamaktadır. Ölçek, bu iki ana bileşenin altındaki faktörleri ayrıştıran, finansal yeterliliğin hangi alanlarda güçlü veya zayıf olduğunu detaylı bir şekilde ortaya koyar.

Geçerlik

Ölçeğin yapısal geçerliği, hem Açıklayıcı Faktör Analizi (**AFA**) hem de Doğrulayıcı Faktör Analizi (**DFA**) teknikleri kullanılarak detaylı bir şekilde incelenmiştir. AFA sonuçlarına göre, ölçek toplam 21 maddeden oluşan ve 5 alt faktörden meydana gelen tutarlı bir yapı sergilemiştir. DFA

sonuçlar ise, bu 5 faktörlü yapıların teorik model ile uyumlu olduğunu ve kabul edilebilir düzeyde iyi bir uyum sergilediğini doğrulamaktadır. Bu bulgular, ölçeğin amaçlanan finansal tutum ve davranış yapılarınca bir şekilde ölçtüğünü göstermektedir.

Güvenirlilik

Ölçeğin iç tutarlılık güvenilirliği, yüksek ve kabul edilebilir düzeyde bulunmuştur. Ölçeğin tamamı için hesaplanan **Cronbach Alfa** iç tutarlılık katsayısı 0,83 olarak rapor edilmiştir. Bu değer, ölçek maddelerinin aynı yapıyı ölçme konusunda yüksek düzeyde homojenliğe sahip olduğunu belirtir.

Ayrıca, ölçeğin yarıya bölme güvenilirliği yöntemi kullanılarak da test edilmiştir. **Spearman Brown** iki yarı test korelasyon katsayısı 0,79 olarak hesaplanmıştır. Hem Cronbach Alfa hem de Spearman Brown katsayıları, Marmara Finansal Okuryazarlık Tutum ve Davranış Ölçeğinin psikometrik açıdan güvenilir bir ölçüm aracı olduğunu kanıtlamaktadır.

Faktör Analizi

Ölçek, çok boyutlu bir yapıyı temsil etmek üzere geliştirilmiştir. Yapılan faktör analizleri sonucunda, ölçeğin finansal okuryazarlık alanındaki tutum ve davranışları temsil eden **5 faktörlü** bir yapıya sahip olduğu belirlenmiştir. Bu faktörler, ölçeğin toplam varyansının önemli bir bölümünü açıklamaktadır. Ölçeğin son hali, yapısal olarak sağlam ve teorik beklentilerle uyumlu olacak şekilde 21 maddeden oluşmaktadır.

Araç

Test Type: Geliştirme

Format: 5'li Likert Tipi Derecelendirme (1=Kesinlikle Katılmıyorum; 5=Kesinlikle Katılıyorum)

Language Available: Türkçe

Population Group: Yetişkin Popülasyon

Age Group: Yetişkin

Population Details: Ölçeğin geliştirme çalışması genellikle üniversite öğrencileri ve/veya genel yetişkin popülasyon üzerinde gerçekleştirilmiştir. Spesifik demografik detaylar için orijinal makaleye başvurulmalıdır.

Test Methodology: Öz Bildirim Ölçeği (Self-Report Scale)

Anahtar Kelimeler

Tutum ölçeği, finansal davranış, psikometri, AFA, DFA, Lütfullah Çelikten, 5 faktörlü yapı.

Yazarlar

Sorumlu Yazar: Lütfullah ÇELİKTEN

Author ORCID Identifier: Belirtilmemiştir.

Affiliation Email addresses: lutfullah.celikten@gmail.com

Correspondence Address: Belirtilmemiştir.

Özinler, Ücret ve Test Yılı

Test Yılı: 2020

Özinler ve Ücret: Ölçek, akademik ve kar amacı gütmeyen araştırmalarda genellikle kaynak gösterilerek kullanılabilir durumdadır. Ticari kullanım veya ücretlendirme bilgisi için sorumlu yazar ile iletişime geçilmesi gerekmektedir.

Kaynaklar

Celikten, L., & Doğan, M.C. (2020). Marmara Finansal Okuryazarlık Tutum ve Davranış Ölçeğinin geliştirilmesi. *HAYEF: Journal of Education*, 17(2), 199-221. doi: 10.5152/hayef.2020.20017. Makalenin tam metnine [buradan](#) ulaşılabilir.

Ölçeğin orijinal PDF dosyası ise [buradan](#) indirilebilir: [marmara-finansal-okuryazarlik-tutum-ve-davranis-olcegi-toad.pdf](#)

Marmara Finansal Okuryazarlık Tutum ve Davranış Ölçeği Maddeleri

IMPORTANT: The following scale items must be preserved in their original language and must not be changed in any way.

Ölçeğin 21 maddeden oluşan içeriği bu kaynakta sağlanmamıştır. Ölçek maddelerinin tam listesi için lütfen Celikten ve Doğan (2020) tarafından yayınlanan orijinal makaleye başvurunuz.